

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin tuomioistuin on yksi unionin seitsemästä toimielimestä. Se muodostuu kahdesta osasta: [unionin tuomioistuin](#) ja [unionin yleinen tuomioistuin](#). Euroopan unionin tuomioistuin käyttää unionissa tuomiovaltaa. Se huolehtii unionin primaarioikeuden ja johdetun oikeuden oikeasta tulkinnasta ja soveltamisesta unionin alueella. Tuomioistuin valvoo myös unionin toimielinten säädösten laillisuutta ja tekee ratkaisuja siitä, noudattavatko jäsenvaltiot primaarioikeuden ja johdetun oikeuden velvoitteita. Tuomioistuin tulkitsee lisäksi unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä.

UNIONIN TUOMIOISTUIN

A. Oikeusperusta

- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 19 artikla, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 251–281 artikla ja Euratomin perustamissopimuksen 136 artikla sekä [perussopimukseen liitetty pöytäkirja N:o 3 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä \(jäljempänä ”perussääntö”\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU, Euratom\) 2015/2422, annettu 16. joulukuuta 2015, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 3 muuttamisesta](#)
- EU:n talousarvio (pääluokka 4)

B. Kokoonpano ja perussääntö

1. Kokoonpano

- a. Tuomareiden ja julkisasiamiesten lukumäärä (SEU:n 19 artikla ja SEUT:n 252 artikla)

Unionin tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden (28). Unionin tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä, joiden lukumäärää neuvosto voi lisätä unionin tuomioistuimen pyynnöstä. Unionin tuomioistuimen tuomarit valitsevat keskuudestaan presidentin ja varapresidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

- b. Kelpoisuusvaatimukset (SEUT:n 253 artikla ja SEU:n 19 artikla)

- Tuomareiden ja julkisasiamiesten on täytettävä kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai oltava tunnetusti päteviä lainoppineita.

— Heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

c. Nimittämismenettely (SEUT:n 253 artikla)

Tuomarit ja julkisasiamiehet nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun on kuultu ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuuden arvioinnista vastaavaa komiteaa (SEUT:n 255 artikla).

2. Toimen luonne

a. Toimikauden kesto (SEUT:n 253 artikla ja perussääntö)

— Toimikausi kestää kuusi vuotta. Puolet tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi.

Toimikautensa päättävä tuomari tai julkisasiamies voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

b. Erioikeudet ja vapaudet (perussääntö)

Tuomareilla ja julkisasiamiehillä on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän tehtävänsä päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta. Heidät voidaan vapauttaa tehtävästään vain unionin tuomioistuimen yksimielisellä päätöksellä.

c. Velvollisuudet (perussääntö)

Tuomarit ja julkisasiamiehet

- vannovat valan (riippumattomuus, puolueettomuus ja salassapito) ennen tehtävään ryhtymistä
- eivät saa harjoittaa poliittista tai hallinnollista tointa eivätkä mitään ammattitoimintaa
- antavat vakuutuksen siitä, että he kunnioittavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia.

C. Organisaatio ja toiminta (SEUT:n 253 artikla ja perussääntö)

1. Sisäinen organisaatio

Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä määrätään perussopimukseen liitettyssä erillisessä pöytäkirjassa (SEUT:n 281 artikla). Tuomarit valitsevat keskuudestaan presidentin ja varapresidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ja sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi (pöytäkirja N:o 3, 9 a artikla). Presidentti johtaa unionin tuomioistuimen toimintaa ja on puheenjohtajana istunnoissa ja päätösneuvotteluissa täysistunnossa ja suuressa jaostossa. Varapresidentti avustaa presidenttiä tämän tehtävien hoitamisessa ja toimii tarvittaessa hänen sijaisenaan. Unionin tuomioistuin nimittää kirjaajansa. Kirjaaja on toimielimen pääsihteeri ja hallinnoi sen yksiköitä unionin tuomioistuimen presidentin alaisuudessa.

2. Toiminta

Unionin tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyntä. Unionin tuomioistuin voi kokoontua täysistunnossa (28 tuomaria), suuressa jaostossa (15 tuomaria) tai kolmen tai viiden

tuomarin jaostoissa. Toimielintä rahoitetaan EU:n talousarviosta, jossa sillä on oma pääluokkansa (pääluokka 4).

D. Saavutukset

Unionin tuomioistuin on osoittautunut liikkeellepanevaksi voimaksi Euroopan yhdentymiskehityksessä

1. Yleisesti

Asiassa Costa vastaan Enel 15. heinäkuuta 1964 annetulla tuomiolla edistettiin merkittävästi yhteisön oikeuden mieltämistä itsenäiseksi, kansalliseen lainsäädäntöön nähden ensisijaiseksi oikeusjärjestykseksi. Asiassa Van Gend & Loos 5. helmikuuta 1963 annetussa tuomiossa taas vakiinnutettiin periaate, että yhteisön oikeutta voidaan soveltaa suoraan jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Yksilön oikeuksien suojan kannalta merkittävistä päätöksistä on syytä mainita asiassa Nold 14. toukokuuta 1974 annettu tuomio, jossa tuomioistuin vahvisti perusoikeuksien kuuluvan erottamattomasti yleisiin oikeusperiaatteisiin, joiden noudattamista se valvoo (4.1.2).

2. Erityistapaukset

- Sijoittautumisoikeus: Asiassa Royer 8. huhtikuuta 1976 annetussa tuomiossa vahvistettiin, että jäsenvaltion kansalaisen oikeus oleskella toisessa jäsenvaltiossa on vastaanottovaltion myöntämästä oleskeluluvasta riippumaton oikeus.
- Tavaroiden vapaa liikkuvuus: Niin kutsutussa Cassis de Dijon -tapauksessa 20. helmikuuta 1979 annetun tuomion mukaan jossakin jäsenvaltiossa laillisesti valmistettu ja kaupan pidetty tuote on periaatteessa voitava tuoda markkinoille missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.
- Yhteisön ulkopuolinen toimivalta: Asiassa komissio vastaan neuvosto eli niin kutsutussa AETR-tapauksessa 31. maaliskuuta 1971 annetussa tuomiossa tunnustettiin yhteisön oikeus tehdä kansainvälisiä sopimuksia aloilla, joilla sovelletaan yhteisön säännöksiä.
- Viimeaikaisissa tuomioissa on asetettu korvausvelvollisuus jäsenvaltioille, jotka ovat laiminlyöneet direktiivien saattamisen osaksi kansallista lainsäädäntöä tai eivät ole tehneet sitä asetetussa määräajassa.
- Sosiaaliturvan ja kilpailusääntöjen alalla on annettu useita tuomioita.
- Sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan kannalta on annettu merkittävää oikeuskäytäntöä asioissa, joissa jäsenvaltio on rikkonut yhteisön oikeutta.

Unionin tuomioistuimen suurimpiin ansioihin on luettava sen periaatteen vakiinnuttaminen, ettei perussopimuksia pidä tulkita jäykästi vaan ottaen huomioon yhdentymisen etenemisasteen ja perussopimuksissa asetetut tavoitteet. Tämän periaatteen ansiosta yhteisö on voinut antaa lainsäädäntöä myös tietyillä sellaisilla aloilla, joista perussopimuksissa ei ole erityisiä määräyksiä, kuten saastumisen torjunta. Niinpä asiassa C-176/03 13. syyskuuta 2005 annetussa tuomiossa vahvistettiin yhteisön oikeus toteuttaa rikosoikeuteen liittyviä toimenpiteitä, jos ne katsotaan ”tarpeellisiksi” ympäristönsuojelua koskevan tavoitteen saavuttamiseksi.

Vuonna 2018 unionin tuomioistuimessa pantiin vireille 849 asiaa, muun muassa 568 ennakkoratkaisumenettelyä, 63 suoraa kannetta ja 199 muutoksenhakua unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisuihin. Ratkaistua saatiin 760 asiaa, muun muassa 520 ennakkoratkaisumenettelyä, 60 suoraa kannetta ja 165 muutoksenhakua unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisuihin.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN

A. Oikeusperusta

SEUT:n 254–257 artikla, Euratomin perustamissopimuksen 40 artikla ja perussopimukseen liitetty pöytäkirja N:o 3 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä (IV osasto)

B. Kokoonpano ja perussääntö (SEUT:n 254 artikla)

1. Kokoonpano

a. Tuomareiden ja julkisasiamiesten lukumäärä (SEU:n 19 artikla ja SEUT:n 254 artikla)

SEUT:n 254 artiklassa määrätään, että tuomareiden määrä vahvistetaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä. [Tästä perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 3 48 artiklassa, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 6. heinäkuuta 2016 annetulla asetuksella \(EU, Euratom\) 2016/1192](#), määrätään, että unionin yleisessä tuomioistuimessa on 47 tuomaria 1. syyskuuta 2016 lähtien ja kaksi tuomaria jäsenvaltiota kohden 1. syyskuuta 2019 lähtien. Tuomarit nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun on kuultu komiteaa, joka antaa lausunnon ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuudesta tuomarin tehtäviin. Heidän toimikautensa on kuusi vuotta, ja se voidaan uusia. Tuomareita voidaan pyytää hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä, sillä toisin kuin unionin tuomioistuimella, unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole pysyviä julkisasiamiehiä.

b. Kelpoisuusvaatimukset

Sama kuin unionin tuomioistuimessa (SEU:n 19 artikla).

c. Nimittämismenettely

Sama kuin unionin tuomioistuimessa.

2. Toimen luonne

Sama kuin unionin tuomioistuimessa.

C. Organisaatio ja toiminta

Tuomarit valitsevat keskuudestaan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja nimittävät kirjaajansa kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Unionin yleinen tuomioistuin käyttää kuitenkin hallinto- ja kielivaatimustensa täyttämiseksi unionin tuomioistuimen palveluja.

Unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa [työjärjestyksensä](#) yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Sen työjärjestyksessä määrätään tapaukset, joissa se voi

kokoontua täysistunnossa, suuressa jaostossa ja yhden tuomarin kokoonpanossa. Yli 80 prosenttia unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetuista kanteista käsitellään kolmen tuomarin jaostossa. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen (antamalla asetuksia joko komission ehdotuksesta ja unionin tuomioistuinta kuultuaan tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan) perustaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistuimia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyntyyliset erityisissä asioissa nostetut kanteet. Parhaillaan käsiteltävänä on esimerkiksi ehdotus tavaramerkkejä ja malleja käsittelevän erityistuomioistuimen perustamisesta.

Vuonna 2018 unionin yleisessä tuomioistuimessa pantiin vireille 834 asiaa ja saatiin ratkaistua 1 009 asiaa. Asianosainen, joka ei kykene suorittamaan oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja, voi hakea maksutonta oikeusapua.

ENTINEN EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN

Vuonna 2004 perustetulla Euroopan unionin virkamiestuomioistuimella oli toimivalta ratkaista unionin toimielinten ja niiden henkilöstön väliset riita-asiat, jotka eivät kuuluneet kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan. Virkamiestuomioistuin lakkautettiin 1. syyskuuta 2016 unionin tuomioistuimen tuomareiden kokonaismäärän lisäämisen yhteydessä ja yhdistettiin unionin yleiseen tuomioistuimeen [Euroopan unionin ja sen henkilöstön välisten riitojen ratkaisemista ensimmäisenä oikeusasteena koskevan toimivallan siirtämisestä unionin yleiselle tuomioistuimelle 6. heinäkuuta 2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella \(EU, Euratom\) 2016/1192](#). Asiat, jotka olivat vireillä virkamiestuomioistuimessa 31. elokuuta 2016, siirrettiin unionin yleiseen tuomioistuimeen 1. syyskuuta 2016 alkaen. Niiden käsittelyä jatketaan unionin yleisessä tuomioistuimessa siitä, mihin käsittely oli edennyt kyseisenä päivänä, ja entisen virkamiestuomioistuimen näissä asioissa toteuttamat oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvät toimenpiteet jäivät voimaan.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti nosti Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden johdosta toteutettavia terveyttä koskevia toimenpiteitä käsitelleen lainsäädäntömenettelyn yhteydessä kanteen, josta tuomioistuin teki ratkaisun vuonna 1990. Kyseisestä tuomiosta alkaen tuomioistuin on tunnustanut parlamentin oikeuden nostaa kumoamiskanteita voidakseen turvata oikeutensa lainsäädäntömenettelyssä.

SEUT:n 257 artiklan mukaan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen perustaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistuimia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyntyyliset erityisissä asioissa nostetut kanteet. Parlamentti ja neuvosto antavat asetukset joko komission ehdotuksesta ja unionin tuomioistuinta kuultuaan tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan.

SEUT:n 281 artiklan mukaan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen muuttaa [Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntöä](#). Tämä tehdään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen muodossa. Yhtenä esimerkkinä menettelystä, johon parlamentti osallistuu, on

26. maaliskuuta 2018 esitetty [tuomioistuimen oma ehdotus](#) perussääntönsä muuttamisesta. Siinä esitetään tiettyjä muutoksia tuomioistuimen ja yleisen tuomioistuimen väliseen ennakkoratkaisuja koskevaan toimivallan jakoon.

Parlamentti on yksi niistä SEUT:n 263 artiklassa mainituista toimielimistä, joilla on oikeus nostaa kante unionin tuomioistuimessa.

Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen seitsenhenkinen komitea, jonka jäsenistä yhtä ehdottaa parlamentti, arvioi tuomarin ja julkisasiamiehen tehtäviin ehdolla olevia henkilöitä (SEUT:n 255 artikla).

Udo Bux
05/2019

